

7/5851

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.03/339/478
Konu : Yazılı soru önergesi

06/02/2009

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 04/12/2008 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-9979 sayılı yazı,
b) 22/12/2008 tarihli ve 2975/4149 sayılı yazı.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan, Mersin Milletvekili İsa Gök tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/5851 Esas No.lu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan kısmî cevap örneği iki nüsha halinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Ali ŞAHİN
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (2 adet)

DAĞITIM:
Gereği:
TBMM Başkanlığına

Bilgi:
Başbakanlığa

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

0602/2009

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.03/343/482

Konu : Yazılı soru önergesi

Sayın İsa GÖK
Mersin Milletvekili
T.B.M.M.

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/5851 Esas No.lu yazılı soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun;

A) “Kanun yararına bozma” kenar başlıklı 309. maddesinde,

“(1) Hâkim veya mahkeme tarafından verilen ve istinaf veya temyiz incelemesinden geçmeksizin kesinleşen karar veya hükümde hukuka aykırılık bulunduğunu öğrenen Adalet Bakanlığı, o karar veya hükmün Yargıtayca bozulması istemini, yasal nedenlerini belirterek Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı olarak bildirir.

(2) Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, bu nedenleri aynen yazarak karar veya hükmün bozulması istemini içeren yazısını Yargıtayın ilgili ceza dairesine verir.

(3) Yargıtayın ceza dairesi ileri sürülen nedenleri yerinde görürse, karar veya hükmü kanun yararına bozar.

(4) Bozma nedenleri:

a) 223 üncü maddede tanımlanan ve davanın esasını çözmeyen bir karara ilişkin ise, kararı veren hâkim veya mahkeme, gerekli inceleme ve araştırma sonucunda yeniden karar verir.

b) Mahkûmiyete ilişkin hükmün, davanın esasını çözmeyen yönüne veya savunma hakkını kaldırma veya kısıtlama sonucunu doğuran usul işlemlerine ilişkin ise, kararı veren hâkim veya mahkemece yeniden yapılacak yargılama sonucuna göre gereken hüküm verilir. Bu hüküm, önceki hükümle belirlenmiş olan cezadan daha ağır olamaz.

c) Davanın esasını çözüp de mahkûmiyet dışındaki hükümlere ilişkin ise, aleyhte sonuç doğurmaz ve yeniden yargılamayı gerektirmez.

d) Hükümlünün cezasının kaldırılmasını gerektiriyorsa cezanın kaldırılmasına, daha hafif bir cezanın verilmesini gerektiriyorsa bu hafif cezaya Yargıtay ceza dairesi doğrudan hükmeder.

(5) Bu madde uyarınca verilen bozma kararına karşı direnilemez.”;

B) “Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının kanun yararına başvurusu” kenar başlıklı 310. maddesinde,

“(1) 309 uncu maddede belirtilen yetki, aynı maddenin dördüncü fıkrasının (d) bendindeki hâllere özgü olmak üzere ve kanun yararına olarak re'sen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından da kullanılabilir.

(2) 309 uncu madde gereğince Adalet Bakanlığı tarafından başvurulduğunda bu yetki, artık Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından kullanılamaz.”,

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Hükümlerine yer verildiği malûmlardır.

Ceza Muhakemesi Kanununun 309. maddesiyle, Bakanlığımızın 01/01/2006 tarihli ve 16 numaralı Genelgesinde belirtildiği üzere, kanun yararına bozma, hâkim veya mahkeme tarafından verilen ve istinaf veya temyiz incelemesinden geçmeksizin kesinleşen karar veya hükümlere karşı başvurulana olağanüstü ve istisnâî bir kanun yoludur. Bu olağanüstü kanun yoluyla kanunların eşit biçimde uygulanması, Yargıtay denetiminden geçmeden kesinleşen kararlardaki hukuka aykırılıkların giderilmesi, Yargıtayın kanunları yorumlayarak içtihat birliğini oluşturmak görevini yerine getirmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Olağanüstü ve istisnâî olma özelliğinden dolayı, kanun yararına bozma yoluna gidilebilmesi ve bir kararın bozulabilmesi için, mahkemelerin asıl ceza davasını çözmeye devam etmesinin artık imkânsız hâle gelmiş olması veya kanuna aykırılığın giderilebilmesi için kanun yararına bozmadan başka imkân kalmaması gerekli bulunmaktadır.

II- Jandarma Genel Komutanlığının başvurusu üzerine verilen Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesinin 27/11/2007 tarihli ve 2007/6147 sayılı Kararı ve bu Karara yapılan itiraz dolayısıyla verilen Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesinin 19/12/2007 tarihli ve 2007/6522 sayılı Kararıyla ilgili olarak, 21/01/2008 tarihli kanun yararına bozma talebi nedeniyle verilen Yargıtay 9. Ceza Dairesinin 04/06/2008 tarihli ve 2008/874-7160 sayılı İlâmında;

“Amacı ne olursa olsun hiçbir kuruma demokratik bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetinde yaşayan insanlar şüpheli görülerek Ülke genelini kapsayacak şekilde yetki verilemeyeceği,

Anılan kanunların ilgili maddeleri gereğince talepte bulunan kolluk birimlerinin bulundukları yerler itibarıyla yetkili olan ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 250/1. maddesine göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin kendi yargı çevreleri ile ilgili karar vermeleri gerektiği,

Sınırsız yetki verilmesi suretiyle iletişimin tespit edilerek dinlenilmesine karar verilemeyeceği”

İfadelerine yer verilmiş ve böylelikle bu konuda bir içtihat oluşmuştur.

Emniyet Genel Müdürlüğünün Ülke genelinde önleme amaçlı iletişimin tespiti talebi üzerine, Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesince 25/10/2006 ve 24/04/2008 tarihlerinde üçer aylık süreleri kapsayacak şekilde iletişimin tespiti kararları verilmiştir.

Kanun yararına bozma konusu yapılan bu kararlar ile ilgili talep, kararda yazılı üçer aylık sürelerin geçmesinden sonra 22/08/2008 tarihinde sonuçlanmış olup, inceleme tarihinde anılan kararların uygulanabilirliği de söz konusu olmadığı gibi, yukarıda açıklanan Yargıtay içtihadı doğrultusunda, aynı mahiyette yeni bir kanun yararına bozma yoluna başvuru yapılmasında fayda mülahaza edilmemiş ve anılan kararlar için kanun yararına bozma yoluna gidilmemiştir.

III- Öte yandan, konunun hukuksal açıdan irdelenmesi bakımından şu hususlara da değinmekte yarar bulunmaktadır.

Ülkemizde istihbarat oluşturmak ve istihbarat faaliyetlerinde bulunmak görevi en geniş şekliyle 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunuyla Milli İstihbarat Teşkilatına verilmiş ve istihbarata ilişkin görevin kapsamı Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde düzenlenmiştir. Buna göre, Milli İstihbarat Teşkilatı yer, zaman ve sınırla bağlı olmaksızın istihbarat oluşturmak yetkisi ile donatılmıştır.

Milli İstihbarat Teşkilatından başka konu ve yer itibarıyla en geniş istihbarat faaliyeti 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununa ek madde getiren, 16/06/1985 tarihli 3233 sayılı

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Kanunla polise tanınmıştır. Milli İstihbarat Teşkilatına tanınan yetkilerle paralellik de gösteren ek 7. maddedeki düzenlemeyle kanun koyucu, Milli İstihbarat Teşkilatına benzer görev ve yetkileri Ülke seviyesinde kullanmak üzere polise de tanımıştır. Polisin Milli İstihbarat Teşkilatı ile paralel çalışma konuları; Türkiye Cumhuriyetinin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğü, güvenliği ve Anayasal düzenidir. Milli İstihbarat Teşkilatının bunlar dışındaki çalışma konuları, Türkiye Cumhuriyetinin varlığına, bağımsızlığına, milli gücünü meydana getiren bütün unsurlarına karşı mevcut ve muhtemel faaliyetlerdir. Milli İstihbarat Teşkilatı polisin görev alanını da açıkça aşan bu konularda milli güvenlik istihbaratını Devlet çapında oluştururken, polis daha sınırlı olan görev alanında önleyici ve koruyucu tedbirleri almak, bu konularda emniyet ve asayiş sağlamaya üzere Ülke seviyesinde istihbaratta bulunmak, bilgi toplamak, değerlendirmekle yükümlüdür. Ayrıca Devletin diğer istihbarat kuruluşları ile işbirliği yapması da yasal gerekliliktir.

Polisin istihbarat görev alanının kendisine verilen konularda ve Ülke seviyesinde olduğu bu düzenlemelerden anlaşılmaktadır. Buradaki "Ülke seviyesi" ibaresi ile polisin görev ve yetki alanının genişliği ortaya konulurken, diğer yandan; görev alanının ulusal sınırlar olduğu da ifade edilmiş olmaktadır. Milli İstihbarat Teşkilatına çizilen görev alanı "içten ve dıştan yöneltilen faaliyetler" şeklinde iç ve dış istihbarat olarak ortaya konulurken, polise Ülke çapında iç istihbarat yetkisi verildiğinin belirtilmesi ve uygulamada ortaya çıkacak duraksamaların giderilmesi için bu ibare kullanılmıştır.

Diğer taraftan, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu, jandarmaya, Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu ve Polis Vazife ve Salahiyet Kanununda olduğu gibi açıkça istihbarat yetkisi vermemiştir.

Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu 1934 tarihinde yürürlüğe girmiş ve polise istihbarat yetkisini 1985 yılında vermiştir. Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu jandarmaya açıkça istihbarat yetkisi vermemişse de, 12/03/1983 yılında yürürlüğe giren Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun 25. maddesi uyarınca, Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununa aykırı olmayan hükümleri jandarma için de uygulanacağından jandarma da bu görev ve yetkiyi dolaylı olarak almıştır.

2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun 10. maddesinde jandarmanın görev ve sorumluluk alanı düzenlenmiştir. Buna göre, jandarmanın genel olarak görev ve sorumluluk alanı, polis görev sahası dışı olup, bu alanlar il ve ilçe belediye hudutları haricinde kalan veya polis teşkilatı bulunmayan yerlerdir. Jandarma, Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun ek 7. maddesinden istihbarata ilişkin görev ve yetkileri alırken, polisin "Ülke seviyesinde" istihbarat yetki sınırını da almış olmamaktadır. Jandarmanın istihbarat yetkisini Ülke seviyesinde kullanması 10. maddede çizilen yer itibarıyla sınırlara aykırılık oluşturacaktır. Çünkü; jandarma Polis Vazife ve Salahiyet Kanunundaki yetkileri kendi Teşkilat Kanununa aykırı olmamak kaydıyla kullanabilecektir. Aksi halde kanun koyucunun aynı anda, aynı konularda çalışmak üzere, Ülke seviyesinde faaliyet gösterecek iki ayrı istihbarat kuruluşunu kurduğu gibi bir durumu kabul etmek gerekecektir.

Ayrıca, 23/07/2005 tarihinde yürürlüğe giren 5397 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununda, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununda, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanununda değişiklik ve eklemeler yapılmıştır.

Bu düzenlemeler ile Milli İstihbarat Teşkilatının, Polisin ve Jandarmanın telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimi istihbarat amacıyla tespit etmesi, dinlemesi, sinyal bilgilerini değerlendirmesi ve kayda alması konularında geniş düzenlemeler yapılmıştır.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Bu Kanunla yapılan düzenlemelere, yetkili ve görevli kurumların istihbarat faaliyetinin sınırları noktasından baktığımızda yukarıda detayları ile anlatılan sınırlara aynen uyan bir düzenleme yapılmış olduğunu görmek mümkündür.

5397 sayılı Kanunda da Milli İstihbarat Teşkilatına konu ve yer itibarıyla en geniş şekliyle görev ve yetki verilmiştir. Polise verilen görev ve yetkiye gelince, polise çizilen görev ve yetkinin konu itibarıyla sınırı, Milli İstihbarat Teşkilatına tanınan sınıra göre oldukça dar olup, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun, casusluk suçları hariç, 250. maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla sınırlıdır.

Yer itibarıyla sınır bakımından ise 2559 sayılı Kanunun ek 7. maddesiyle polise verilen "Ülke seviyesinde" istihbarat görev ve yetkisine dokunulmamış, bu konuda sınırlayıcı bir hüküm getirilmemiş ve 5397 sayılı Kanun ile getirilen bu yeni görev ve yetkiler, ek 7. maddenin ikinci fıkrasından itibaren verilmiştir. Yani polis, konu itibarıyla sınırlandırılmış alanda ve "Ülke seviyesinde" telekomünikasyon yolu ile yapılan iletişim üzerinde yasada gösterilen şekillerle istihbarat faaliyetinde bulunabilecektir.

Jandarmaya verilen görev ve yetkiye bakıldığında; jandarmaya verilen görev ve yetkinin konu itibarıyla sınırının polis için çizilen sınır olduğu görülmektedir.

Yer itibarıyla sınır konusunda yapılan düzenleme ise, jandarmanın genel istihbarat görev ve yetkisinin 2803 sayılı Kanunun 10. maddesine göre kendi görev alanı ile sınırlı olduğuna ilişkin hukukî durumla paralellik arz etmektedir. 5397 sayılı Kanun "Jandarma, bu Kanunun 7. maddesinin (a) bendine ilişkin görevleri yerine getirirken önleyici ve koruyucu tedbirleri almak üzere, sadece kendi sorumluluk alanında 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun, casusluk suçları hariç, 250 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla" demek suretiyle jandarmaya yer itibarıyla daha sınırlı bir yetki ve görev vermiştir.

5397 sayılı Kanunda da genel istihbaratta olduğu gibi, konu ve yer itibarıyla en geniş yetkinin Milli İstihbarat Teşkilatına, konu itibarıyla jandarma ile aynı durumda olan polisin yer itibarıyla "Ülke seviyesinde", jandarmanın ise "sadece kendi sorumluluk alanında" görevli ve yetkili oldukları anlaşılmaktadır.

Öte yandan; Bakanlığımıza gönderilen İşçi Partisi Genel Sekreteri Avukat Mehmet Cengiz imzalı ve 05/06/2008 tarihli, Yarsav Başkanı Ömer Faruk Eminağaoğlu imzalı ve 06/06/2008 tarihli, İnsan Hakları ve Mazlumlar İçin Dayanışma Derneği Genel Sekreteri Avukat Emre Yurtalan imzalı ve 06/06/2008 tarihli dilekçeler üzerine;

Ülke genelinde yapılan iletişimlerin tespitine yönelik Emniyet Genel Müdürlüğü ve Milli İstihbarat Teşkilatı tarafından alınan kararların tamamına yönelik olarak kanun yararına bozma incelemesine 10/06/2008 tarihinde başlanılmış olup, yapılan inceleme neticesinde; 25/06/2008 tarihli ve B.03.0.CİG.0.00.00.04-130-06-5199-2008/36520 sayılı yazı ile "İlgilisi Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı veya başka bir kurum olup, ülke genelini kapsayan iletişimin tespitine yönelik hâlen uygulanmakta olan tüm mahkeme kararlarının kanun yararına bozma yönünden incelenmek üzere gönderilmesinin" Telekomünikasyon İletişim Başkanlığından istenildiği, anılan Kurumun ise 14/07/2008 tarihli ve 2008-183820 sayılı yazısı ile kanun yararına bozma dosyasına bildirilen mahkeme kararları hakkında inceleme başlatılarak, Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesinin 25/10/2006 tarihli ve 2006/2855 sayılı Kararının 25/01/2007 tarihinde, yine aynı Mahkemenin 24/04/2008 tarihli, 2008/2454 ve 2008/2455 sayılı kararlarının geçerlilik sürelerinin 24/07/2008 tarihinde dolduğu da

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

tespit edilerek, inceleme 22/08/2008 tarihinde kanun yararına bozma yoluna gidilmemek suretiyle sonuçlandırıldığı evrak kapsamından anlaşılmıştır.

Diğer taraftan; Jandarma Genel Komutanlığının talebi üzerine, Ülke genelinde iletişimin tespitine yönelik olarak Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesinin 27/11/2007 tarihli ve 2007/6147 sayılı tek hâkim tarafından verilen Kararına karşı yapılan itirazın reddine ilişkin Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesinin 19/12/2007 tarihli ve 2007/6522 sayılı Kararına karşı, 21/01/2008 tarihli ve B.03.0.CiG.0.00.00.04-130-06-265-2008/3672 sayılı yazımızla 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 250. maddesinin birinci fıkrası, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun ek 5, Başbakanlık tarafından hazırlanıp 10/11/2005 tarihli ve 25989 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Tespiti, Dinlenmesi, Sinyal Bilgilerinin Değerlendirilmesi ve Kayda Alınmasına Dair Usul ve Esaslar İle Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmeliğin 6 ve 26. maddelerindeki düzenlemeler ile Ülke genelinde iletişimin tespitine yönelik karar verilmesi sonucunda, temel hak ve hürriyetlerin özüne müdahale imkânı sağlayacak bir şekilde Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzenine, ölçülülük ilkesine ve Anayasanın 13. maddesindeki temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasına yönelik, aykırı bir şekilde uygulama yapılabilmesinin yolunun açıldığı, oysa verilen kararın 2803 sayılı Kanunun ek 5. maddesinin üçüncü fıkrasında belirtildiği şekliyle somut verileri içermesi gerektiği, dolayısıyla anılan Kanunun amir hükmü gereğince, kararın, hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliği, iletişim aracının türü, kullandığı telefon numaraları veya iletişim bağlantısını tespiti imkân veren kodundan belirlenebilenler ile tedbirin türü, kapsamı ve süresi ile tedbire başvurulmasını gerektiren nedenleri içermesinin gerekli ve zorunlu olduğu gibi 2803 sayılı Kanunun 9. maddesi gereğince anılan Kanunun ek 5. maddesi uyarınca iletilen talepler ile verilen kararlar ve yazılı emirlerde sorumluluk alanına ilişkin bilgi veya belgelere de yer verilmesi gerektiği, yine 2803 sayılı Kanunun ek 5. maddesinin ikinci fıkrası gereğince yetkili ve görevli hâkim, talepte bulunan kolluk biriminin bulunduğu yer itibarıyla yetkili olan ve 5271 sayılı Kanunun 250. maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemesinin üyesi olması dolayısıyla Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesinin kendi yargı çevresi ile ilgili karar vermesi gerekirken tüm Ülke çapını kapsayacak şekilde karar vermesinin mümkün olmadığı gerekçeleriyle, anılan dosya 21/01/2008 tarihli yazımızla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiş olup, Yargıtay 9. Ceza Dairesinin 04/06/2008 tarihli ve 2008/874-7160 sayılı ilâmı ile kanun yararına bozulmuştur. Tüm yurttaşların iletişiminin sınırsız izlenmesi; anılan kanun yararına bozma talebi üzerine verilen ilâm ile engellenmiştir.

II- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının 29/12/2008 tarihli ve B.61.0.TLK.0.14.01.01-610.01.00.2008-326229 sayılı yazısıyla;

23/07/2005 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ve 2559, 2803 ve 2937 sayılı kanunlarda değişiklik yapan 5397 sayılı Kanun ile kurulan Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının 23/07/2006 tarihinden itibaren ilgili mevzuatın öngördüğü şekilde telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin tespit edilebilmesi, dinlenebilmesi, sinyal bilgilerinin değerlendirilebilmesi ve kayda alınabilmesi işlemlerini tek merkezden yürütmeye başladığını; ayrıca bu işlemler bakımından 10/11/2005 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Tespiti, Dinlenmesi, Sinyal Bilgilerinin Değerlendirilmesi ve Kayda Alınmasına Dair Usul ve Esaslar ile Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmeliğin ayrıntılı düzenlemeler içerdiğini;

2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununun;

"Milli İstihbarat Teşkilatının görevleri" kenar başlıklı 4. maddesinde;

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

"a) Türkiye Cumhuriyetinin ülkesi ve milleti ile bütünlüğüne, varlığına, bağımsızlığına, güvenliğine, Anayasal düzenine ve milli gücünü meydana getiren bütün unsurlarına karşı içten ve dıştan yöneltilen mevcut ve muhtemel faaliyetler hakkında milli güvenlik istihbaratını Devlet çapında oluşturmak ve bu istihbaratı Cumhurbaşkanı, Başbakan, Genelkurmay Başkanı, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri ile gerekli kuruluşlara ulaştırmak.

b) Devletin milli güvenlik siyasetiyle ilgili planların hazırlanması ve yürütülmesinde; Cumhurbaşkanı, Başbakan, Genelkurmay Başkanı, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri ile ilgili bakanlıkların istihbarat istek ve ihtiyaçlarını karşılamak.

c) Kamu kurum ve kuruluşlarının istihbarat faaliyetlerinin yönlendirilmesi için Milli Güvenlik Kurulu ve Başbakana tekliflerde bulunmak.

d) Kamu kurum ve kuruluşlarının istihbarat ve istihbarata karşı koyma faaliyetlerine teknik konularda müşavirlik yapmak ve koordinasyonun sağlanmasında yardımcı olmak.

e) Genelkurmay Başkanlığınca Silahlı Kuvvetler için lüzum görülecek haber ve istihbaratı, yapılacak protokole göre Genelkurmay Başkanlığına ulaştırmak.

f) Milli Güvenlik Kurulunda belirlenecek diğer görevleri yapmak.

g) İstihbarata karşı koymak.”,

"Yetkiler" kenar başlıklı 6. maddesinin ikinci ve altıncı fıkralarında;

"Bu Kanunun 4 üncü maddesinde sayılan görevlerin yerine getirilmesi amacıyla Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen temel niteliklere ve demokratik hukuk devletine yönelik ciddi bir tehlikenin varlığı halinde Devlet güvenliğinin sağlanması, casusluk faaliyetlerinin ortaya çıkarılması, Devlet sırrının ifşasının tespiti ve terörist faaliyetlerin önlenmesine ilişkin olarak, hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde MİT Müsteşarı veya yardımcısının yazılı emriyle telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişim tespit edilebilir, dinlenebilir, sinyal bilgileri değerlendirilebilir, kayda alınabilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde verilen yazılı emir, yirmidört saat içinde yetkili ve görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını en geç yirmidört saat içinde verir. Sürenin dolması veya hâkim tarafından aksine karar verilmesi halinde tedbir derhal kaldırılır. Bu halde dinlemenin içeriğine ilişkin kayıtlar en geç on gün içinde yok edilir; durum bir tutanakla tespit olunur ve bu tutanak denetimde ibraz edilmek üzere muhafaza edilir. Bu işlemler, 4.7.1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun ek 7 nci maddesinin onuncu fıkrası hükmüne göre kurulan merkez tarafından yürütülür. 04/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 135 inci maddesinin altıncı fıkrasının (a) bendinin (14) numaralı alt bendi kapsamında yapılacak dinlemeler de bu merkez üzerinden yapılır.”;

"Bu fıkra hükümlerine göre yürütülen faaliyetler çerçevesinde elde edilen kayıtlar, bu Kanunda belirtilen amaçlar dışında kullanılamaz. Elde edilen bilgi ve kayıtların saklanması ve korunmasında gizlilik ilkesi geçerlidir. Bu madde hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında, görev sırasında veya görevden dolayı işlenmiş olsa bile Cumhuriyet savcılarınca doğrudan soruşturma yapılır.”;

2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun;

Ek 7. maddesinin birinci, ikinci, yedinci fıkralarında;

"Polis, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, Anayasa düzenine ve genel güvenliğine dair önleyici ve koruyucu tedbirleri almak, emniyet ve asayiş sağlama üzere, ülke seviyesinde istihbarat faaliyetlerinde bulunur, bu amaçla bilgi toplar, değerlendirir, yetkili mercilere veya kullanma alanına ulaştırır. Devletin diğer istihbarat kuruluşlarıyla işbirliği yapar.”;

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

"Birinci fıkrada belirtilen görevlerin yerine getirilmesine yönelik olarak, 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun, casusluk suçları hariç, 250 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla, hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Emniyet Genel Müdürü veya İstihbarat Dairesi Başkanının yazılı emriyle, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişim tespit edilebilir, dinlenebilir, sinyal bilgileri değerlendirilebilir, kayda alınabilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde verilen yazılı emir, yirmidört saat içinde yetkili ve görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını en geç yirmidört saat içinde verir. Sürenin dolması veya hâkim tarafından aksine karar verilmesi halinde tedbir derhal kaldırılır. Bu halde dinlemenin içeriğine ilişkin kayıtlar en geç on gün içinde yok edilir; durum bir tutanakla tespit olunur ve bu tutanak denetimde ibraz edilmek üzere muhafaza edilir.";

"Bu madde hükümlerine göre yürütülen faaliyetler çerçevesinde elde edilen kayıtlar, birinci fıkrada belirtilen amaçlar dışında kullanılamaz. Elde edilen bilgi ve kayıtların saklanması ve korunmasında gizlilik ilkesi geçerlidir. Bu fıkra hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında, görev sırasında veya görevden dolayı işlenmiş olsa bile Cumhuriyet savcılarınca doğrudan soruşturma yapılır.";

2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun;

Jandarmanın genel olarak görevleri" başlıklı 7. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde "Jandarmanın sorumluluk alanlarında genel olarak görevleri şunlardır: a) Mülki görevleri; Emniyet ve asayiş ile kamu düzenini sağlamak, korumak ve kollamak, kaçakçılığı men, takip ve tahkik etmek, suç işlenmesini önlemek için gerekli tedbirleri almak ve uygulamak, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin dış korunmalarını yapmak.",

Ek 5. maddesinin birinci ve altıncı fıkralarında;

"Jandarma, bu Kanunun 7 nci maddesinin (a) bendine ilişkin görevleri yerine getirirken önleyici ve koruyucu tedbirleri almak üzere, sadece kendi sorumluluk alanında 04/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun, casusluk suçları hariç, 250 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla, hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Jandarma Genel Komutanı veya istihbarat başkanının yazılı emriyle, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimi tespit edebilir, dinleyebilir, sinyal bilgilerini değerlendirebilir, kayda alabilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde verilen yazılı emir, yirmidört saat içinde yetkili ve görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını en geç yirmidört saat içinde verir. Sürenin dolması veya hâkim tarafından aksine karar verilmesi halinde tedbir derhal kaldırılır. Bu halde dinlemenin içeriğine ilişkin kayıtlar en geç on gün içinde yok edilir; durum bir tutanakla tespit olunur ve bu tutanak denetimde ibraz edilmek üzere muhafaza edilir. Bu işlemler, 04/07/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun ek 7 nci maddesinin onuncu fıkrası hükmüne göre kurulan merkez tarafından yürütülür. 5271 sayılı Kanunun 135 inci maddesi kapsamında yapılacak dinlemeler de bu merkez üzerinden yapılır.",

"Bu madde hükümlerine göre yürütülen faaliyetler çerçevesinde elde edilen kayıtlar, birinci fıkrada belirtilen amaçlar dışında kullanılamaz. Elde edilen bilgi ve kayıtların saklanması ve korunmasında gizlilik ilkesi geçerlidir. Bu fıkra hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında, görev sırasında veya görevden dolayı işlenmiş olsa bile Cumhuriyet savcılarınca doğrudan soruşturma yapılır."

10/11/2005 tarih ve 25989 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Tespiti, Dinlenmesi, Sinyal Bilgilerinin Değerlendirilmesi ve Kayda Alınmasına Dair Usul ve Esaslar ile Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının Kuruluş, Görev ve Yetkileri

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Hakkında Yönetmeliğin "Tanımlar" kenar başlıklı 3. maddesinde,

"Bu Yönetmelikte geçen;

e) İletişimin dinlenmesi ve kayda alınması: Telekomünikasyon yoluyla gerçekleştirilmekte olan konuşmalar ile diğer her türlü iletişimin uygun teknik araçlarla dinlenmesi ve kayda alınmasına yönelik işlemleri,

f) İletişimin tespiti: İletişimin içeriğine müdahale etmeden iletişim araçlarının diğer iletişim araçlarıyla kurduğu iletişime ilişkin arama, aranma, yer bilgisi ve kimlik bilgilerinin tespit edilmesine yönelik işlemleri,

k) Sinyal bilgisi: Bir şebekede haberleşmenin iletimi veya faturalama amacıyla işlenen her türlü veriyi,

ifade eder."

Hükümlerine yer verildiğini;

Anılan yönetmeliğin 17. maddesinin (c) bendinde de Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının aynı maddenin (a) ve (b) bentleri kapsamındaki taleplerin Yönetmeliğe ve diğer ilgili mevzuata uygun olup olmadığını inceleme ve gerektiğinde yetkili mercilere başvuruda bulunmak görevinin bulunduğunu belirttikten sonra;

A) Soru önergesinde bahsedilen kararlara ilişkin, yukarıda arzedilen kanunlarında görevleri belirtilen Milli istihbarat Teşkilatı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığının işlemlerinin, niteliği itibari ile istihbari-önleyici işlemler olduğu; bu işlemlerin 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu bağlamında adli amaçlı iletişimin denetlenmesi işlemleri ile ilgisinin bulunmadığını; sözkonusu kararların, ilgili kanunlar uyarınca görevli ve yetkili ağır ceza mahkemeleri hâkimliklerince verilen hâkim kararları olduğunu; adı geçen kurumların görevlerini ifade ve yetkilerini kullanmalarında her birinin kendi kanunlarında çerçevesi belirlenmiş yetki ve sınırlamalara göre hareket etmeleri gerektiğinin bilinen bir durum olduğunu;

B) Soru önergesinde bahsi geçen kurumların almış oldukları kararların izleme kararı olmayıp kanunlarda öngörülen "sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi" kararı olduğunu; yine 2559, 2803 ve 2937 sayılı kanunlarda öngörülen "Bu madde hükümlerine göre yürütülen faaliyetler çerçevesinde elde edilen kayıtlar, birinci fıkrada/maddede belirtilen amaçlar dışında kullanılamaz." şeklindeki düzenlemeler gereğince istihbari/önleyici kurumların yasal düzenlemelerine göre "telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin tespit edilmesi, dinlenmesi, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi ve kayda alınması" işlemlerinde delil elde etme amacı söz konusu olmayıp, bu nitelikteki kararların daha sonradan da olsa bir soruşturma ya da kovuşturmada delil olarak kullanılamayacağını; öte yandan adli nitelikli iletişime müdahaleye ilişkin hükümlerin Ceza Muhakemesi Kanununun 135 ilâ 138. maddeleri arasında düzenlendiğini;

C) Soru önergesinde yer alan istihbarat kurumlarının, özel kanunlarında düzenlenen ve yargı kararları çerçevesinde "sorumlulukları kendilerine ait olmak üzere" özel yetkili ağır ceza mahkemelerince verilen kararlara istinaden iletişimin denetlenmesine ilişkin işlemleri yaptıklarını;

Ç) Dinlenen kişilerin süre bitiminde dinlendiklerine dair bildirimin, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun öngördüğü bir işlem olduğunu; 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun "Kararların yerine getirilmesi, iletişim içeriklerinin yok edilmesi" kenar başlıklı 137. maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarındaki;

"135 inci maddeye göre verilen kararın uygulanması sırasında şüpheli hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi ya da aynı maddenin birinci fıkrasına göre hâkim onayının alınamaması halinde, bunun uygulanmasına Cumhuriyet savcısı tarafından derhâl

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

son verilir. Bu durumda, yapılan tespit veya dinlemeye ilişkin kayıtlar Cumhuriyet savcısının denetimi altında en geç on gün içinde yok edilerek, durum bir tutanakla tespit edilir.

Tespit ve dinlemeye ilişkin kayıtların yok edilmesi halinde soruşturma evresinin bitiminden itibaren, en geç onbeş gün içinde, Cumhuriyet Başsavcılığı, tedbirin nedeni, kapsamı, süresi ve sonucu hakkında ilgilisine yazılı olarak bilgi verir."

hükmü uyarınca, dinlemenin ilgisine bildirilmesi işleminin ancak adli amaçlı olarak iletişimin dinlenmesi işlemlerinde söz konusu olduğunu;

Anılan 2559, 2803 ve 2937 sayılı kanunların hükümleri uyarınca, "istihbari-önleyici amaçlı dinleme, kayda alma, sinyal bilgisi değerlendirme ve tespit işlemlerinde" hakkında tedbir uygulananlara Millî İstihbarat Teşkilâtı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı tarafından herhangi bir bilgi verilmediğini;

D) İlgili mevzuatın öngördüğü esas ve usuller çerçevesinde istihbari-önleyici amaçlı "iletişimin tespit edilmesi, dinlenmesi, sinyal bilgilerinin kayda alınmasına" dair mahkeme kararlarının gereğinin Telekomünikasyon İletişim Başkanlığınca "gizlilik ilkesine" uygun olarak titizlikle yerine getirilmekte olduğunu;

III- Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığının 26/12/2008 tarihli ve 10.2.001.01.000.390.543-2042/489 sayılı yazısıyla;

A) Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığının, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunuyla; Türkiye Cumhuriyetinin ülkesi ve milletiyle bütünlüğüne, varlığına, bağımsızlığına, güvenliğine, Anayasal düzenine ve milli gücünü meydana getiren bütün unsurlarına karşı içten ve dıştan yöneltilen mevcut ve muhtemel faaliyetler hakkında milli güvenlik istihbaratını Devlet çapında oluşturmak. Milli güvenlik politikasıyla ilgili plânların hazırlanmasına esas teşkil edecek stratejik istihbaratı oluşturup kanunda belirtilen kurum ve kuruluşlara iletme ve istihbarata karşı koyma ile görevlendirildiğini;

Belirtilen görevler Müsteşarlıklarınca yerine getirilirken, 2937 sayılı Kanunun 6. maddesinde hüküm altına alınan yetkiler çerçevesinde, Anayasanın 2. maddesinde belirtilen temel niteliklere ve demokratik hukuk devletine yönelik ciddi bir tehlikenin varlığı halinde; Devlet güvenliğinin sağlanması casusluk faaliyetlerinin ortaya çıkarılması devlet sırrının ifşasının tespiti ve terörist faaliyetlerin önlenmesine ilişkin olarak hâkim kararıyla telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin tespit edilebileceği, dinlenebileceği, sinyal bilgilerinin değerlendirilebileceği ve kayda alınabileceği belirtilmiş ve bu işlemlerin Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı adıyla kurulan merkezden yürütüleceği hususunun düzenlendiğini;

B) 2937 sayılı Kanunun 6. maddesinde istihbari dinlemeye ilişkin düzenlemelerin yer aldığını; bu madde kapsamında yapılan işlemlerde elde edilen kayıtların Kanunda belirtilen amaçlarla kullanılabileceği; bu itibarla, yetkili ve görevli mahkemelerce verilmiş yargı kararları kapsamında elde edilen verilerin yalnızca kanunla belirlenen kapsamda istihbari faaliyetler çerçevesinde kullanılmakta olduğunu;

Nitekim, anılan maddede belirtilen usul ve esaslara aykırı dinlemelerin hukuken geçerli sayılmayacağı ve bu hükümlere aykırı hareket edenler hakkında 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre Cumhuriyet savcılarınca soruşturma yapılacağının Kanunun amir hükmü olduğunu; diğer taraftan, ilgili mevzuatta MİT Müsteşarlığının bu faaliyetlerinin denetimine ilişkin özel bir muafiyet veya ayrıcalık hükmü yer almadığını; Teşkilâtlarının ilgili mevzuatta mevcut olan kontrole dair hükümlere de tâbi bulunduğunu;

T.C.
ADALET BAKANLIğI
Kanunlar Genel M¼d¼rl¼đ¼

C) Bu açıklamalar doğrultusunda, M¼steřarlıklarının iletişime m¼dahaleye ilişkin t¼m faaliyetlerini kamu yararını g¼zeterek, usul ve mezuata uygun şekilde yerine getirdiğini;

Bildirmiřtir.

IV- Soru ¼nergesiyle ilgili olarak İçişleri Bakanlığına yazı yazılmış olup, ek bilgi gelmesi durumunda ayrıca bildirilecektir.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Ali şAHİN
Bakan